

Мотиви

към проекта на Наредба за изискванията към лечебните заведения, които извършват обучение на студенти и специализанти

Проектът на Наредба за изискванията към лечебните заведения, които извършват обучение на студенти и специализанти е изготвен в изпълнение на разпоредбите на чл.90, ал. 3 от Закона за лечебните заведения.

Съгласно законовата делегация, целта на предложението проект на наредба е да се регламентират критериите и условията, на които трябва да отговаря структурата и организацията на дейността в лечебното заведение, необходимото оборудване и квалификацията на персонала, за да може лечебното заведение да осъществява дейностите по практическо обучение на студенти и докторанти по медицина, дентална медицина и фармация, на студенти по специалности от професионално направление "Здравни грижи" и следдипломно обучение на лекари, лекари по дентална медицина, фармацевти, специалисти по здравни грижи.

Законът за здравето регламентира основни въпроси, свързани с процедурата за получаване на одобрение по чл. 90, като се определя също и съставът и функциите на консултативния съвет, който разглежда резултатите от проверката на съответствието на лечебното заведение с критериите и условията на настоящата наредба. Определят се и сроковете за произнасяне на министъра на здравеопазването, както и случаите и редът на мотивиран отказ да одобри лечебното заведение за извършване на дейностите по обучение на студенти и специализанти. Във връзка с тези законови разпоредби е изготвен проектът на Наредбата за изискванията към лечебните заведения, които извършват обучение на студенти и специализанти, като са детайлизирани процедурите, критериите и условията на оценяване на тези възможности.

Критериите, по които ще се извършва оценката на лечебното заведение, за неговите възможности да осъществява обучение на студенти и/или специализанти, са систематизирани в 7 приложения, в зависимост от вида на лечебните заведения и сходството между тях по отношение на индикаторите за оценката и показателите по всеки един от тях: приложение № 1 за лечебно заведение за болнична помощ; приложение № 2 за комплексен онкологичен център, център за психично здраве и център за кожно-венерически заболявания; приложение № 3 за диагностично-консултативен център, медицински център, дентален център, медико-дентален център, самостоятелна медико-диагностична лаборатория и групова практика за специализирана медицинска помощ;

приложение № 4 за център за спешна медицинска помощ; приложение № 5 за Националния център по хематология и трансфузиология; приложение № 6 за диализен център; приложение № 7 за индивидуална или групова практика за първична медицинска помощ.

Независимо от лечебното заведение, което се оценява, критериите във всички приложения са еднакви и включват изискванията към структурата и организацията на дейността, оборудването и персонала. Този състав на приложенията произтича от законовата разпоредба на чл. 90, ал. 3 от Закона за лечебните заведения.

В разделите към отделните критерии са включени освен изисквания към цялостната структура, организация, оборудване и персонал на лечебното заведение, също така и изисквания към резултатите от медицинската дейност, към организацията на учебната дейност и управлението на лечебното заведение, към осигуреността с оборудване за целите на учебната дейност, както и към персонала, който ще осъществява учебната дейност.

Индикаторите по отделните критерии са определени така, че да дават точна и ясна представа за възможностите на лечебното заведение или отделни негови структури, да осъществява обучение на студенти и/или специализанти, като от една страна отразяват най-основните изисквания на действащото здравно законодателство, а от друга - надграждат изисквания, които да гарантират наличие на възможности за провеждане на обучение с достатъчно високо ниво на качеството. Не се предвижда формиране на оценка в зависимост от степента на изпълнение на отделните индикатори, като неизпълнението дори на един от тях определя лечебното заведение като неотговарящо на изискванията да осъществява практическо обучение. По този начин се ограничава субективният фактор при оценяването, а освен това индикаторите са подбрани така, че да отразяват съществени за учебния процес изисквания, на които лечебните заведения трябва да отговарят задължително. Надграждането над тези задължителни изисквания е въпрос на възможности, решение и вътрешна организация на лечебното заведение и би могло само да допринесе за предпочитанието на обучаващите се, в случаите когато те имат възможност за избор на лечебно заведение, в което да проведат своето практическо обучение.

Към първата група по-обща индикатори се причисляват: свързаните с легитимността на лечебното заведение (удостоверение за регистрация, разрешение за осъществяване на лечебна дейност или акт за създаване на лечебното заведение по чл. 5 от Закона за лечебните заведения); съответствието на дейността и фактическата структура с

регламентираната в съответен нормативен акт и/или в правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на лечебното заведение; вътрешен регламент на основни дейности; координация между структурите на лечебното заведение, както и между него и други лечебни заведения; медицинска апаратура и оборудване в съответствие с изискванията на медицинските стандарти, както и нейната поддръжка в технически изправно състояние; управлението на лечебното заведение, броят на персонала и неговата квалификация в съответствие с изискванията на Закона за лечебните заведения и медицинските стандарти.

Към втората група индикатори, свързани с осъществяване на учебния процес, в зависимост от спецификите на лечебното заведение, принадлежат следните:

1. Индикатори, свързани с осигуряване на достатъчен обем дейност и обхват на диагностично-лечебната дейност, която да гарантира пълноценно обучение в съответствие на учебната програма:

1.1. изисква се минимум второ ниво на компетентност на структурата с легла, която ще осъществява обучение, тъй като трябва да се осигури определен обхват на дейността, който да гарантира усвояване на практически умения в диагностиката и лечението на основни заболявания, които имат най-масово разпространение и които са обект на дейност в обхвата именно на първо и второ ниво на компетентност на стационарните структури по отделните специалности;

1.2. във връзка с изискванията, включени в програмите за обучение на отделните категории студенти и специализанти, е включен индикатор „не по-малко от 30% от преминалите болни да са със заболявания, лечението на които изисква второ и по-високо ниво на компетентност“. Този индикатор е свързан с предходния и чрез него се гарантира минимум от случаи по определени заболявания, съществени за практическото обучение, тъй като структурите на второ и трето ниво осъществяват дейности и на първо ниво, които в някои лечебни заведения преобладават значително.

1.3. за стационарните структури се въвежда и изискването използваемостта на леглата да не е по-малка от 70% през последните 12 месеца. Този индикатор допълва предходните два, като осигурява достатъчен общ брой преминали болни през структурата, а следователно и достатъчен брой случаи по основните заболявания, които са предмет на изучаване.

1.4. основните показатели за дейността – оборот на леглата, среден престой на преминал болен, леталитет, предоперативен престой и оперативна активност, трябва да съответстват на тези за страната за последната приключила статистическа година, данните

за която са оповестени, за да се гарантира ниво за лечебното заведение, не по-ниско от средното за страната по тези показатели.

2. Индикатори, свързани с ресурсната осигуреност на учебната дейност:

2.1. изискванията за осигуреност с медицински персонал, който ще осъществява обучението, съответстват на тези, определени с наредбата по чл. 181, ал. 1 от Закона за здравето – минималният трудов стаж на лекарите по медицинската специалност, по която ще обучават, трябва да бъде поне 5 години; за лицата, които ще обучават студенти по специалности от професионално направление „Здравни грижи“, се изисква да са завършили съответната специалност от професионално направление „Здравни грижи“ и да са придобили образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или „магистър“ по специалността „Управление на здравните грижи“ от професионално направление „Обществено здраве“.

2.2. по отношение на медицинската апаратура е определено изискване през последните 5 години лечебното заведение да е закупило/придобило апаратура и/или оборудване, за целите на осъществяваната в него медицинска дейност. Предвид бързите темпове, с които се развиват и обновяват медицинските технологии, с това изискване лечебното заведение ще се задължи да обновява медицинската техника и оборудване и ще се гарантира на обучаващите се работа със съвременна медицинска апаратура.

2.3. лечебното заведение трябва да разполага и с необходимите технически условия и оборудване за осъществяване на учебната дейност като учебна зала, специализирана литература и учебни пособия, компютърна и аудиовизуална техника, в зависимост от спецификата на дейността на лечебното заведение и броя на обучаващите се.

3. Индикатори, свързани с организацията на учебния процес:

3.1. договореността между лечебното заведение и висше училище е съществена от организационна гледна точка и основополагаща, тъй като без такава договореност не би могло да се осъществява практическото обучение на студенти/специализанти.

3.2. друго условие е лечебното заведение или негова структура, която ще осъществява обучение, да има възможност да изпълни определен минимален обем от утвърдената учебна програма, в зависимост от съдържанието и продължителността на обучението по отделните модули. Това изискване е във връзка с договорите, които лечебните заведения сключват с обучаващите се и въз основа на които последните получават трудово възнаграждение. В тази връзка е важно да се отбележи, че лекарите специализанти се включват пълноценно в дейността на лечебното заведение или негова

структура, в съответствие на своето ниво на познания и умения и техният брой се взема предвид при определянето на минималния изискуем общ брой лекари в структурата съгласно изискванията на съответния медицински стандарт. Последното обстоятелство е несъвместимо с краткосрочно пребиваване в лечебното заведение от порядъка на няколко месеца, при продължителност на практическата програма поне 2 години. В зависимост от конкретната медицинска специалност и спецификата и възможностите на вида лечебно заведение, в което ще се осъществява обучението, в отделните приложения на проекта на наредба са определени различни минимални проценти от практическите модули на учебните програми и тяхното времетраене, които трябва да се осигурят на обучаващите се.

3.3. задължителен елемент от организацията на учебния процес са изискванията за въвеждането на вътрешни правила за документиране и контрол на присъствието и участието на студентите/специализантите в обучението, тъй като тази мярка гарантира неговата пълноценност.

3.4. задължението на лечебното заведение да осигури качество на обучението е свързано с правилната оценка на наличните ресурси и осигуряване на оптимално съотношение между материална база, работни места, ръководители на обучаващите се и обучаващ персонал от една страна и от друга - брой на обучаващите се. За целта лечебното заведение е необходимо да има утвърдени правила за определяне на ежегодния му капацитет за обучение на студенти и/или специализанти, съобразени включително и с изискванията за минимален обем дейност, определен в утвърдените програми по съответните специалности.

3.5. задължителен е инструктажът – първоначален и текущ, който обучаващите се трябва да получат, предвид това, че имат пряк контакт с пациенти, с опасни биологични отпадъци и участват в инвазивни процедури.

3.6. за осигуряване качеството на учебния процес е важна и обратната връзка чрез проучване мнението на студентите/специализантите, което е друг индикатор.

Оценката на лечебното заведение, подало заявление за получаване на одобрение за осъществяване на обучение на студенти и/или специализанти, се извършва от експертна комисия, определена от министъра на здравеопазването или оправомощен от него заместник-министър по предложение на консултативен съвет. Регламентиран е минималният състав на експертната комисия в зависимост от вида на лечебното заведение, изискванията към нейните членове, свързани с тяхната компетентност, недопускане на

конфликт на интереси и неразгласяване на информация. Определени са правилата на работа на експертните комисии, включително сроковете, в които се произнасят. В Преходни и заключителни разпоредби се предвижда лицата, които притежават сертификат за оценяване и акредитация, издадени по реда на Наредба № 18 от 2005 г. за критериите, показателите и методиката за акредитация на лечебните заведения, да могат да упражняват правата си на експерти и по тази наредба. Това осигурява достатъчен експертен ресурс за прилагане на наредбата към настоящия момент.

Детайлизиран е съставът, правомощията и правилата на работа на консултативния съвет, определен с чл. 91, ал.4 от Закона за лечебните заведения, чиято основна функция е да предостави на министъра на здравеопазването становище за одобряване или за отказ да бъде одобрено лечебното заведение за извършване на обучение.

Предвидени са и определени права на кандидатстващото лечебно заведение – да възрази срещу проекта на решение на експертната комисия, като същевременно поиска откриване на контролно производство, както и да обжалва мотивирания отказ на министъра на здравеопазването да одобри лечебното заведение за осъществяване на обучение на студенти и/или специализанти по реда на Административнопроцесуалния кодекс пред съответния административен съд.

С проекта на Наредбата за изискванията към лечебните заведения, които извършват обучение на студенти и специализанти се отменя Наредба № 18 от 2005 г. за критериите, показателите и методиката за акредитация на лечебните заведения (обн., ДВ, бр. 54 от 2005 г.), тъй като с отмяната на чл. 87, ал. 1 от Закона за лечебните заведения (ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) отпадна правното основание за нейното съществуване.

Проектът на наредба няма да окаже въздействие върху държавния бюджет. Размерът на финансовите средства, които ще представляват разход за лечебните заведения, във връзка с процедурата по получаване на одобрение за извършване на обучение на студенти и специализанти, са регламентирани с Тарифа за таксите, които се събират по закона за лечебните заведения и закона за трансплантация на органи, тъкани и клетки, приета с ПМС № 88 от 24.04.2019 г. (обн. ДВ. бр.35 от 30 април 2019 г.). Разходът за този вид услуга не е нов за лечебните заведения, тъй като във връзка с Наредба № 18 от 2005 г. за критериите, показателите и методиката за акредитация на лечебните заведения, те също заплащаха такса при самостоятелно оценяване на възможностите за обучение на студенти и/или специализанти по Тарифата за таксите, които се събират по Закона за лечебните заведения от 2011 г., приета с ПМС № 37 от 14.02.2011 г. (отм. ДВ. бр.35 от 30 април 2019г.).

Обосновката на размера на таксите по Тарифата, приета с ПМС № 88 от 24.04.2019 г. е предмет на процедурата по нейното приемане.

Очакваните резултати от прилагането на Наредбата за изискванията към лечебните заведения, които извършват обучение на студенти и специализанти са свързани с изпълнението на законовата делегация на чл. 90, ал. 3 от Закона за лечебните заведения и определяне на ясни и практически приложими критерии и условия за оценяване структурата и организацията на дейността в лечебните заведения, необходимото оборудване и квалификацията на персонала, за да могат да осъществяват обучение на студенти и/или специализанти. Приемането на наредбата ще даде възможност на студенти от горепосочените специалности, както и на всички лекари и лекари по дентална медицина, желаещи да специализират в системата на здравеопазването, да започнат или да продължат своето практическо обучение в одобрените за целта лечебни заведения, което са започнали по реда на Наредба № 18 от 2005 г. за критериите, показателите и методиката за акредитация на лечебните заведения. В противен случай, при липсата на тази наредба, ще се създаде обществен проблем на недостиг на кадри от съответните професионални групи, тъй като практическото обучение на студентите и специализантите ще бъде невъзможно и следователно ще бъде възпрепятствана възможността те да завършат съответната степен на образование или да придобият съответната специалност, която е основно изискване за пълноценно упражняване на лекарската професия. Последствията от това са за цялото общество, тъй като кадровата осигуреност в здравеопазването като цяло и най-вече със специалисти във възрастовата група от 25 до 45 години е на критичния минимум.

От извършения анализ за съответствие с правото на Европейския съюз се установи, че обществените отношения, предмет на наредбата, не са регламентирани в европейското право и тяхната уредба е предмет на национално решение и е от компетентността на отделените държави-членки.